

สวท. พิมพ์ดี

การจัดการเรียนรู้ และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน (Learning Management and Technique)

ดร.วัชรวิ ไตรเจริญกุลภักดี จงแจ่ม (ดร.ฝน)

การจัดการเรียนรู้และเทคนิคการ จัดการเรียนการสอน (Learning Management and Technique)

การศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา
การจัดการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน
จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการขับเคลื่อนการศึกษา
ให้สัมฤทธิ์ผล ตลอดจนช่วยให้เด็กไทยมีพัฒนาการที่สมวัย

Copyright by Watcharee©2024. All Rights Reserved.

คำนำ

การศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการขับเคลื่อนการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลตลอดจนช่วยให้เด็กไทยมีพัฒนาการที่สมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จนนำไปสู่การพัฒนาทางการศึกษาที่ดีในระดับประเทศชาติต่อไป

ภายในหนังสือ การจัดการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอน (Learning Management and Technique) เล่มนี้ได้อธิบายถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ตลอดจนเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง และประยุกต์เพื่อนำไปใช้กับผู้เรียนให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ดร.วัชรวิ ไตรเจริญกุลภักดี จงแจ่ม (ดร.ฝน)

สารบัญ

	หน้า
ทำไมต้องจัดการการเรียนรู้	7
ความหมายและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้	8-12
รูปแบบการจัดการเรียนรู้	16
สภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน	17
เทคนิคการจัดการเรียนการสอน	19
การจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม	20
การจัดการเรียนรู้แบบโมเดลชีปปา	23
การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน	30
การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน	36
การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ	39
การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย	43
การจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย	46
การพัฒนาทักษะ/กระบวนการแก้ปัญหา	50
การพัฒนาทักษะ/กระบวนการให้เหตุผล	52
การพัฒนาทักษะ/กระบวนการสื่อสาร	54
การค้นหารูปแบบ	56
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้	58
วิธีสอนแบบอภิปราย	61
วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน	64

สารบัญ

	หน้า
วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน	67
วิธีสอนแบบหน่วย	70
วิธีสอนแบบแสดงบทบาท	74
วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์	77
วิธีสอนแบบบรรยาย	81
วิธีสอนแบบปฏิบัติการหรือการทดลอง	83
วิธีสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	86
วิธีสอนตามความคาดหวัง	89
วิธีสอนแบบไซเคดริส	93
วิธีสอนแบบประสาทสัมผัส	94
วิธีสอนด้วยสิ่งของหรือวัตถุ	95
วิธีสอนแบบแฮร์บาร์ต	96
วิธีสอนแบบกิจกรรม	99
วิธีสอนแบบแก้ปัญหา	100
วิธีสอนแบบโครงการ	101
วิธีสอนแบบดัดตน	102
วิธีสอนแบบวินเนทกา	104
วิธีสอนแบบนิเทศ	105
วิธีสอนแบบให้ผู้สอนฟังเสียง	106

สารบัญ

	หน้า
วิธีสอนแบบใช้สื่อทัศนวัสดุ	107
วิธีสอนแบบทิม	108
วิธีสอนแบบจุลภาค	111
วิธีสอนแบบอริยสัจ	113
วิธีสอนแบบแบ่งกลุ่มระดมพลังสมอง	116
วิธีสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์	117
วิธีสอนแบบสาธิต	126
วิธีการสอนแบบทดลอง	129
การสอนแบบบูรณาการ	132
การสอนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์	134
การเรียนการสอนแบบ แอล.ที. (L.T)	141
การเรียนการสอนแบบ จี.ไอ. (G.I.)	143
การเรียนการสอนแบบ เอส.ที.เอ.ดี.	145
การเรียนการสอนแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw)	147
การเรียนการสอนแบบร่วมมือ	149
การสอนแบบเอกัตภาพ	153
การสอนภาษาโดยใช้เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา	158
การสอนแบบวิถีธรรมชาติ	163
การสอนแบบชุมชนเป็นฐาน	165

ทำไมต้องจัดการการเรียนรู้

สืบเนื่องมาจากการศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การจัดการเรียนรู้และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการหนึ่งของการขับเคลื่อนการศึกษาให้สัมฤทธิ์ผล ตลอดจนช่วยให้เด็กไทยมีพัฒนาการที่สมวัย ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา จนนำไปสู่การพัฒนาทางการศึกษาที่ดีในระดับประเทศชาติต่อไป ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศชาติ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นประการที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาของประเทศไทย

ความหมายของการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) เป็นวิธีการที่ผู้สอนได้ออกแบบ วางแผนขั้นตอนต่าง ๆ แล้วนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเกิดการพัฒนาตนในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้

ทั้งนี้ ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายเอาไว้หลายท่านดังนี้

ฮู และ ดันแคน (Hough and Duncan, 1970 : 144) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้และมีความสุข ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่างๆ 4 ด้านดังนี้

1. ด้านหลักสูตร (Curriculum) หมายถึง การศึกษาจุดมุ่งหมายของการศึกษา ความเข้าใจในจุดประสงค์รายวิชา และการตั้งจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ตลอดจนเลือกเนื้อหาได้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ (Instruction) หมายถึง การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

3. ด้านการวัดผล (Measuring) หมายถึง การเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ผลได้

4. ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ (Evaluation)

หมายถึง ความสามารถในการประเมินผลของการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้ (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2557 : 7)

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 255) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีระบบระเบียบครอบคลุมการดำเนินการตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงการประเมินผล

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 21) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ วิธีการ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการจัดบรรยากาศ เนื้อหาสาระ กระบวนการ การประเมินผล การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของชุมชน แหล่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

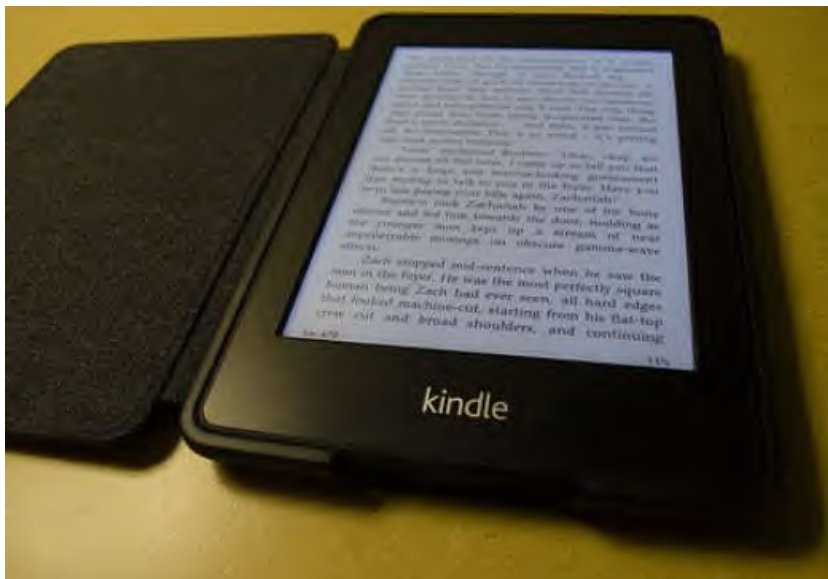
สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2557 : 8) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ว่าการจัดการเรียนรู้คือ กระบวนการ

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของผู้สอน

กุลิสรา จิตรขญาวนิช (2562 : 2) กล่าวไว้ว่า การจัดการ
เรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการ
ดำเนินงานของผู้สอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้จนถึงสิ้นสุด
การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มี
คุณธรรมจริยธรรมและเกิดทักษะหรือสมรรถนะต่าง ๆ ตาม
จุดประสงค์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)
หมายถึง วิธีการที่ผู้สอนได้ออกแบบ วางแผนขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว
นำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ และเกิด
การพัฒนาตนในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้าน
สติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการ
ดำเนินชีวิตได้

ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการที่เจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นคนดีของสังคมได้อย่างมีศักยภาพ ทั้งนี้ ภาพรวมในการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญมากมายหลายประการ ดังนี้ (กุลิสรา จิตรขญาวนิช, 2562 : 11)

1. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งโดยทั่วไป ผู้สอนจะทำการกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการและศักยภาพในด้านต่าง ๆ ที่ดีขึ้น จนส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์

2. การจัดการเรียนรู้เป็นการช่วยเสริมสร้างทักษะที่หลากหลายให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการสร้างเสริมพัฒนาการที่ดี เช่น ทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี เป็นต้น

3. การจัดการเรียนรู้ช่วยให้จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในหลักสูตรแต่ละระดับการศึกษาของสังคมไทยมีทั้งความเหมือนกันและต่างกัน แต่ไม่ว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาใน

แต่ระดับจะกำหนดไว้อย่างไรสิ่งสำคัญที่จะทำให้จุดมุ่งหมายของการศึกษาบรรลุผลคือ การจัดการเรียนรู้ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพจะส่งผลทำให้การศึกษามีคุณภาพตามไปด้วย

4. การจัดการเรียนรู้ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ทำให้ผู้เรียนสามารถแยกดีชั่วถูกผิดออกจากกันได้อย่างมีเหตุผล มีหลักยึดปฏิบัติในการใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องดีงาม และทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้เป็นอย่างดี

5. การจัดการเรียนรู้ช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ช่วยพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน และยังสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม ดังนั้น

เมื่อผู้เรียนได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ จาก การศึกษาและการจัดการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งดังกล่าว มาใช้ให้เป็นประโยชน์และสามารถเอาตัวรอดอยู่ในสังคมได้

7. การจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปสู่การสร้างเสริม อาชีพหรือรายได้ให้กับผู้เรียนได้ตลอดเวลา

8. การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาและนำเอาองค์ ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ นำไปใช้พัฒนาตนเอง สังคม และ ประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าต่อไปได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือใน การจัดการการเรียนการสอน เป็นเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในชีวิต ทั้งนี้ ผู้เรียนจะ ประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ของผู้สอนเป็นประการสำคัญ โดยหากผู้สอนเลือกใช้วิธีการจัดการ เรียนรู้ที่มีเหมาะสม ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และ ประสบการณ์ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมี ประสิทธิภาพ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากที่ได้กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ และกำลังจะเข้าถึงการจัดการการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมายตามแต่การปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนสามารถจำแนกออกเป็นหลายประเภท เพื่อนำไปปรับใช้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในแต่ละชนิด ขั้นตอนต่างๆในการจัดการเรียนรู้ ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ จุดแข็ง จุดอ่อน ของการจัดการเรียนรู้แต่ละประเภท เพื่อให้ผู้สอนได้เลือกใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนี้มีอยู่ด้วยกันหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าผู้สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาจะได้ออกแบบ ประยุกต์ หรือนำไปใช้จัดการเรียนการสอนซึ่งหากผู้สอนเลือกใช้วิธีการการจัดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้นั้นไปปรับใช้ และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ได้กล่าวอ้างอิง มาแล้วในปัจจุบัน